EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2022.3.28.
COM(2022) 129 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE

az élelmiszer- és takarmányjog, valamint az állategészségügyre, az állatjólétre, a növényegészségügyre és a növényvédő szerekre vonatkozó szabályok alkalmazásának biztosítása céljából a tagállamokban (2019–2020-ban) végzett hatósági ellenőrzések általános működéséről

{SWD(2022) 73 final}

Felelősségkizáró nyilatkozat

Az Európai Bizottság e jelentést az (EU) 2017/625 rendelet 114. cikkével összhangban dolgozta ki és tette közzé. E jelentés célja, hogy az élelmiszer- és takarmánybiztonság, az állat- és növényegészségügy, az állatjólét, a biogazdálkodás, valamint a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek minőségrendszerei terén javítsa az uniós országok által végzett hatósági ellenőrzésekre és ezek Bizottság általi ellenőrzésére vonatkozó információk nyilvános hozzáférhetőségét. Az uniós jog értelmezése az Európai Unió Bíróságának kizárólagos hatáskörébe tartozik. Célunk, hogy ezek az információk naprakészek és pontosak legyenek. Mindent megteszünk azért, hogy a felénk jelzett hibákat kijavítsuk.

A jelentéshez felhasznált anyagok:

- olyan általános jellegű információk, amelyek nem vonatkoznak konkrét személyek vagy szervezetek egyéni körülményeire,
- nem feltétlenül teljes körűek, hiánytalanok, pontosak vagy frissek,
- azokat részben a tagállami nemzeti hatóságok szolgáltatták, amelyek felett a Bizottság nem gyakorol ellenőrzést, és amelyekért a Bizottság nem vállal felelősséget.

Előfordulhat, hogy az e jelentésben szereplő egyes adatokat vagy információkat olyan fájlokban vagy formátumokban hozták létre vagy szerkesztették, amelyek nem mentesek a hibáktól.

Tartalomjegyzék

Vezetői összefoglaló 1

Bevezetés 3

Jogi keret 5

A tagállamokban végzett hatósági ellenőrzések 9

Általános áttekintés 10

Tagállami éves jelentések 15

A hatósági ellenőrzési rendszerek megszervezése és teljesítménye 16

A többéves nemzeti ellenőrzési terv hatékony működését biztosító intézkedések 18

A vállalkozások megfelelőségét biztosító intézkedések 19

A nemzeti hatóságok általi érvényesítés 20

A hatósági ellenőrzési szolgálatok hatékony működését biztosító intézkedések 22

A Bizottság tagállamokban végzett ellenőrzési tevékenységei 23

Auditok 24

Ajánlások 30

Áttekintő jelentések 31

A Bizottság által végzett ellenőrzések során kiemelt elemek (2019–2020) 33

A Bizottság egyéb ellenőrzési tevékenységei 36

Az állatok és áruk Unióba történő beléptetése 37

Az állatokban és az állati eredetű termékekben előforduló állatgyógyászati készítmények és környezeti szennyező anyagok maradékanyagai 38

Az auditajánlások rendszeres nyomon követése 39

Általános nyomonkövetési auditok 40

Országprofilok 41

Jogérvényesítés **42**

A tagállamoknak nyújtott támogatás **44**

Hálózatok 45

Jobb képzés a biztonságosabb élelmiszerekért 48

Következtetések **50**

Vezetői összefoglaló

E jelentés a tagállamok és a Bizottság által 2019 és 2020 során végzett azon hatósági ellenőrzések, illetve ellenőrzési tevékenységek általános működését mutatja be, amelyek célja, hogy az élelmiszerláncban, a termelőtől a fogyasztóig biztosítsa a magas szintű egészségvédelmet és bizalmat. Ezek az ellenőrzések és auditok fontosak annak ellenőrzéséhez, hogy a vállalkozások eleget tesznek-e a jogi követelményeknek, és így az európai fogyasztók biztosak lehessenek abban, hogy az általuk fogyasztott élelmiszerek biztonságosak. Emellett kulcsfontosságúak az élelmiszerek, állatok és növények biztonságos kereskedelmének zökkenőmentes működéséhez mind az Unión belül, mind a nem uniós országok viszonylatában.

A nemzeti hatóságok feladata, hogy a kockázatok alapján hatósági ellenőrzéseket végezzenek. Ha az élelmiszerláncban részt vevő vállalkozások nem felelnek meg a vonatkozó jogszabályoknak, a hatóságoknak be kell tartaniuk a követelményeket, biztosítva, hogy a vállalkozások megfeleljenek azoknak.

A Bizottság szolgálatai ellenőrzik a hatósági ellenőrzések és a jogérvényesítési tevékenységek tagállamok általi végrehajtását. A Bizottság weboldalán közzétett, ilyen ellenőrzésekről szóló jelentések világos képet adnak a tagállamok teljesítményéről, és az uniós jogszabályok célravezetőségét biztosító felülvizsgálati folyamat fontos részét képezik.

A bizottsági ellenőrzésekből az derül ki, hogy a tagállamok általában rendelkeznek az ahhoz szükséges rendszerekkel, hogy nyomon kövessék és biztosítsák az uniós követelmények vállalkozások általi végrehajtását, valamint intézkedéseket hozzanak meg nem felelési problémák esetén. Az ellenőrzések egyes országokban hiányosságokat tártak fel a hatósági ellenőrzési rendszerek terén, ami arra utalt, hogy még van mit javítani.

A Bizottság rendszeresen nyomon követi a tagállamoknak az audit kapcsán adott ajánlásait, és szükség esetén egyéb jogérvényesítési eszközöket is igénybe vesz. Emellett a Bizottság a tagállamokat a „Jobb képzés a biztonságosabb élelmiszerekért” kezdeményezésen keresztül biztosított technikai segítségnyújtás és képzés révén, valamint a tagállami szakértőkkel folytatott szakmai egyeztetéseken keresztül támogatja.

A tagállamok a 2020. évi ellenőrzések eredményeit jelentették első alkalommal harmonizált elektronikus formátumban. A Bizottság és a nemzeti hatóságok ennek támogatása céljából útmutató dokumentumot dolgoztak ki. Nem minden ország nyújtotta be azonban az összes adatot az előírt formátumban, egy ország pedig egyáltalán nem nyújtott be jelentést. A Bizottság továbbra is együttműködik a

nemzeti hatóságokkal annak érdekében, hogy a jövőbeli éves jelentések adatai teljesebbek legyenek.

2020-ban a Covid19-világjárvány kihívások elé állította a nemzeti hatóságokat és a Bizottságot az ellenőrzések és auditok elvégzése terén. Ezen ellenőrzések és auditok legalább egy részének távolról történő elvégzése az állatok, növények és áruk biztonságos áramlásának fenntartását szolgálta, megakadályozva, hogy a Covid19-világjárvány szokatlan körülményei között ellátási hiány alakuljon ki.

Bevezetés

Az EU célja a magas szintű egészségvédelem és bizalom biztosítása az élelmiszer- és takarmánybiztonság, az állat- és növényegészségügy, az állatjólét, az ökológiai gazdálkodás és a földrajzi eredettel kapcsolatos rendszerek (oltalom alatt álló eredetmegjelölés, oltalom alatt álló földrajzi jelzés, hagyományos különleges termékek – OEM/OFJ/HKT) terén. Az Unióban élő emberek joggal várnak el magas szintű követelményeket e területeken.

A meglévő átfogó uniós keret az élelmiszer- és takarmánylánc egészében – a termelőtől a fogyasztóig – biztosítani kívánja a következetes ellenőrzéseket és a megfelelő nyomon követést, továbbá a hatékony egységes piacot és a nem uniós országokkal folytatott kereskedelmet.

A termelőtől a fogyasztóig terjedő uniós integrált élelmiszer biztonsági politika egyik pillére, hogy az összes tagállamnak rendelkeznie kell a hatósági ellenőrzésekről szóló rendeleten[1] alapuló hatékony hatósági ellenőrzési[2] rendszerrel, amely a teljes élelmiszer- és takarmányláncban ellenőrzi és szükség esetén kikényszeríti a vállalkozások uniós szabályoknak való megfelelését. Az uniós országoknak többéves nemzeti ellenőrzési terveket kell kidolgozniuk, amelyek az uniós agrár-élelmiszeripari jogszabályok által szabályozott valamennyi területre kiterjednek.

A Bizottság fontos szerepet játszik az uniós szintű átfogó ellenőrzési keretben[3], és ellenőrzéseket – többek között auditokat – végez a tagállamokban annak ellenőrzése céljából, hogy nemzeti hatóságaik eleget tesznek ellenőrzési kötelezettségeiknek.

A tagállamok éves jelentést nyújtanak be a Bizottságnak[4] a többéves nemzeti ellenőrzési tervükkel összhangban végrehajtott hatósági ellenőrzésekről.

A Bizottság a maga részéről jelentést[5] készít a tagállamokban végzett hatósági ellenőrzések működéséről, figyelembe véve a következőket:

---

1 Az (EU) 2017/625 rendelet.

2 „Hatósági ellenőrzés”: a tagállam illetékes hatósága által végzett bármely olyan tevékenység, amely igazolja az élelmiszer- és takarmányjognak, valamint az állategészségügyi és állatjóléti szabályoknak, a növényegészségügyi szabályoknak és a növényvédő szerekre vonatkozó szabályoknak való megfelelést, valamint azt, hogy az állatok és az áruk megfelelnek a követelményeknek.

3 Az (EU) 2017/625 rendelet 116. cikke.

4 Az (EU) 2017/625 rendelet 113. cikkének (1) bekezdése.

5 Az (EU) 2017/625 rendelet 114. cikke.

- a nemzeti hatóságok által a saját ellenőrzési tevékenységeikről benyújtott éves jelentések, valamint
- a tagállamokban végzett bizottsági ellenőrzések eredménye.

Ez a jelentés a 2019[6] és 2020 közötti időszakra terjed ki. A jelentés a következők felülvizsgálatára is kiterjed:

- a tagállamok 2019. és 2020. évre vonatkozó éves jelentései,
- a Bizottság tagállamokban végzett ellenőrzési tevékenységei,
- a Bizottság nyomonkövetési és jogérvényesítési intézkedései és a nemzeti hatóságoknak nyújtott támogatás.

A jelentés a 2020-as évre vonatkozó uniós szintű statisztikákhoz állít össze összehasonlítható adatokat. Ezek az adatok idővel lehetővé teszik az ellenőrzésekkel és a meg nem felelési problémákkal kapcsolatos tendenciák azonosítását.

A jelentést bizottsági szolgálati munkadokumentum kíséri, amely részletesebben ismerteti a nemzeti hatóságok és a Bizottság által az élelmiszerláncnak a hatósági ellenőrzésekről szóló rendelet hatálya alá tartozó területein végzett ellenőrzéseket és auditokat.

[6] A tagállamoknak 2020-tól kell az új formanyomtatvány-mintát használva benyújtaniuk éves jelentéseiket. 2019-ben még a korábbi rendelet szerinti jelentéstételi követelmények voltak érvényben. Mivel 2019 átmeneti évet képezett a két változat között, e jelentésben ez a két év vegyesen jelenik meg.

Jogi keret

Az „általános élelmiszerjog”[7] értelmében elsősorban az élelmiszerláncban részt vevő vállalkozások felelnek annak biztosításáért, hogy az élelmiszer biztonságos legyen. Külön uniós rendeletek írják elő az ökológiai termelésre és az ökológiai termékek címkézésére[8], valamint a mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek minőségrendszereire (OEM/OFJ/HKT)[9] vonatkozó követelményeket.

A tagállamok kötelesek ellenőrizni, hogy a vállalkozások tiszteletben tartják-e a hatályos uniós jogszabályokat, és szükség esetén betartatják azokat. Többéves nemzeti ellenőrzési tervük ismerteti az e célra szolgáló hatósági ellenőrzési rendszereket.

A hatósági ellenőrzésekről szóló rendelet meghatározza az ilyen ellenőrzési rendszerekre, a többéves nemzeti ellenőrzési tervekre[10] és a hatósági ellenőrzések végzésére vonatkozó követelményeket. A hatósági ellenőrzési rendszerekhez és a többéves nemzeti ellenőrzési tervekhez kapcsolódó legfontosabb követelmények a következők:

- a hatály a következőkre terjed ki:

— élelmiszer- és takarmánybiztonság,

— a géntechnológiával módosított szervezetek (GMO-k) környezetbe történő szándékos kibocsátása élelmiszerek és takarmányok előállítása céljából,

— takarmányok és takarmánybiztonság,

— állategészségügy,

— állati melléktermékek,

— állatjólét,

— növényegészségügy,

— növényvédő szerek,

[7] A 178/2002/EK rendelet.

[8] A Tanács 834/2007/EK rendelete az ökológiai termelésről és az ökológiai termékek címkézéséről.

[9] Az 1151/2012/EU rendelet a mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek minőségrendszereiről.

[10] Az (EU) 2017/625 rendelet 109., 110. és 111. cikke.

— ökológiai termelés és az ökológiai termékek címkézése,

— az oltalom alatt álló eredetmegjelölések, az oltalom alatt álló földrajzi jelzések és a hagyományos különleges termékek jelöléseinek alkalmazása és címkézése, valamint

— szabályok szándékos megsértése csalárd vagy megtévesztő gyakorlat alkalmazásával;

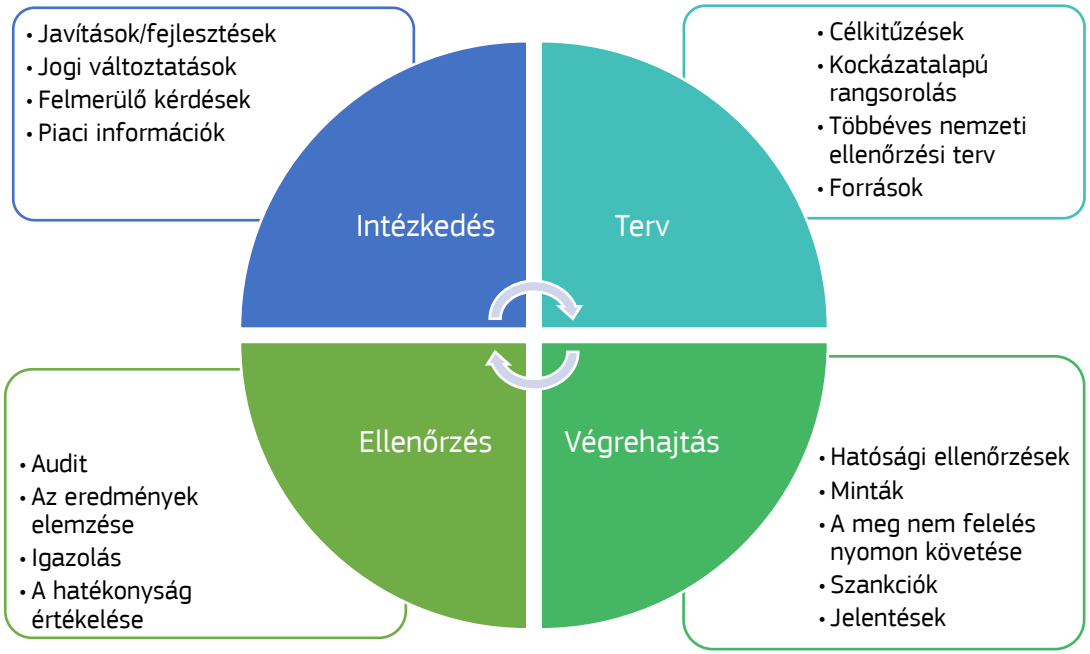
- a nemzeti hatóságoknak a többéves nemzeti ellenőrzési tervükben ismertetniük kell a stratégiai célkitűzéseiket és a hatósági ellenőrzések kockázat szerinti csoportosítását;

- a többéves nemzeti ellenőrzési tervet nyilvánosságra kell hozni, bizonyos korlátozott kivételekkel.

A hatósági ellenőrzésekről szóló rendelet a hatósági ellenőrzések folyamatos fejlesztésére vonatkozó rendelkezéseket tartalmaz[11]. Az 1. ábra azt mutatja, hogy a hatósági ellenőrzések eredményei nagy jelentőséggel bírnak abból a szempontból, hogy támogassák a tagállamokat az ellenőrzési rendszerük hatékonyságának értékelésében és szükség esetén a javítások végrehajtásában. Emellett a jogszabály-módosítások, a felmerülő problémák és a piaci információk következtében szükség lehet az ellenőrzési terv módosítására.

[11] Az (EU) 2017/625 rendelet 5. cikke (1) bekezdésének a) pontja, 6. cikkének (1) bekezdése, 12. cikkének (2) bekezdése, 12. cikkének (3) bekezdése, valamint 109., 110. és 111. cikke.

1. ábra – hatósági ellenőrzési rendszerek – folyamatos fejlesztési ciklus

A hatósági ellenőrzésekről szóló rendelet értelmében a Bizottság köteles[12] ellenőrzéseket végezni a tagállamokban, a tagállamok pedig kötelesek orvosolni az ellenőrzések során feltárt problémákat[13].

Az adatok összeállításának további megkönnyítése érdekében a tagállamoknak elektronikus formátumban kell benyújtaniuk éves jelentéseiket. A Bizottság a nemzeti hatóságokkal együttműködve erre a célra formanyomtatvány-mintákat[14] hozott létre. A Bizottság külön digitális platformot hozott létre az éves jelentések ezen új formátumban történő benyújtásához. Emellett a tagállami képviselőknek a többéves nemzeti ellenőrzési terv működésével foglalkozó, Bizottság irányítása alatt álló hálózata a formanyomtatványokhoz kitöltéséhez iránymutató feljegyzést[15] dolgozott ki, hogy segítse a nemzeti hatóságokat az új jelentéstételi követelmények teljesítésében.

[12] Az (EU) 2017/625 rendelet 116. cikke.

[13] Az (EU) 2017/625 rendelet 119. cikke.

[14] Az (EU) 2019/723 rendelet a tagállamok által benyújtott éves jelentésekben alkalmazandó formanyomtatvány-mintáról.

[15] A Bizottság közleménye formanyomtatvány-minta kitöltési útmutatójáról.

A formanyomtatvány-minta a többéves nemzeti ellenőrzési terv módosításaira, a hatósági ellenőrzések eredményeire, a feltárt meg nem felelési problémákra és a többéves nemzeti ellenőrzési tervek hatékony végrehajtásának biztosítását célzó intézkedésekre vonatkozó információkat tartalmazza.

Az egységes formátum célja a következő:

- biztosítja a tagállami éves jelentések egységes bemutatását,
- integrálja az egyéb meglévő jelentéstételi követelményeket, valamint
- megkönnyíti az összehasonlítható adatok összegyűjtését és továbbítását, azok uniós szintű statisztikákhoz való összeállítását, valamint az Unió-szerte végzett hatósági ellenőrzések működéséről szóló bizottsági jelentések elkészítését.

A nemzeti hatóságok első alkalommal a 2020-ban végzett hatósági ellenőrzésekről szóló jelentéshez használták az elektronikus, egységes formátumot.

A tagállamoknak nagy fokú átláthatóság mellett kell végezniük hatósági ellenőrzéseiket. Évente legalább egyszer közzé kell tenniük az ezen ellenőrzések megszervezésére és végrehajtására vonatkozó releváns információkat. Dönthetnek úgy, hogy ennek a Bizottsághoz benyújtott éves jelentés közzétételével tesznek eleget.

A Covid19-világjárvány idején gyakorlatilag az összes tagállamban korlátozták a mozgást. E korlátozások hátrányosan érintették az országok azon képességét, hogy a hatósági ellenőrzésekhez személyzetet biztosítsanak, különös tekintettel azokra ellenőrzésekre, amelyek a helyszínen fizikai jelenlétet igényeltek, valamint amelyek esetében ellenőrzési célokból laboratóriumi elemzésekre, illetve papíralapú hatósági bizonyítványok aláírására és kiállítására volt szükség. A Bizottság az uniós belső piac zavartalan működésének fenntartása és az áruk szabad áramlásának biztosítása érdekében 2020 márciusában ideiglenes intézkedéseket vezetett be[16]. Ezek az intézkedések lehetővé tették a következőket:

- egyének felhatalmazása a hatósági ellenőrzések elvégzésére,
- elektronikus adatok használata és a bizonyítványok másolatának elfogadása,
- videokonferencia és más távoli kommunikációs eszközök használata a hatósági ellenőrzésekhez.

[16] Az (EU) 2020/466 rendelet a koronavírus-betegség (COVID-19) következtében a tagállamok ellenőrzési rendszereinek működésében tapasztalt súlyos zavarok fellépése során bevezetendő átmeneti intézkedésekről.

1. rész

A tagállamokban végzett hatósági ellenőrzések

1. Általános áttekintés

A termelőtől a fogyasztóig terjedő élelmiszer-termelés és -forgalmazás különböző – a területek és tevékenységek széles körét lefedő – láncokból áll.

Az 1. táblázat áttekintést nyújt az élelmiszerláncban részt vevő gazdasági szereplők teljes számáról, a 2020-ban az élelmiszerlánc egészében uniós szinten elvégzett hatósági ellenőrzésekről, feltárt meg nem felelési problémákról, kiszabott közigazgatási szankciókról és meghozott igazságügyi intézkedésekről[17].

1. táblázat – hatósági ellenőrzések – 2020 – általános adatok

Az élelmiszerláncban részt vevő összes gazdasági szereplő	Elvégzett hatósági ellenőrzések	Feltárt meg nem felelési problémák	Kiszabott közigazgatási szankciók	Meghozott igazságügyi intézkedések
16 834 486	**4 125 695**	**654 955**	**388 268**	**12 699**

[17] Az összesített számadatok 26 tagállamra vonatkoznak, mivel Málta éves jelentése nem érkezett be határidőre.

A 2. ábra a tagállamok által a termelőtől a fogyasztóig terjedően 2020-ban végzett hatósági ellenőrzésekről nyújt áttekintést[18]. Az ábra a gazdasági szereplők számát, az elvégzett hatósági ellenőrzéseket, a feltárt meg nem felelési problémákat és a kiszabott közigazgatási szankciókat mutatja az élelmiszerláncon belül végzett különböző tevékenységek szerinti bontásban[19].

A 2. táblázat az élelmiszerlánc első öt ágazatát mutatja a gazdasági szereplők száma, a végrehajtott hatósági ellenőrzések, a feltárt meg nem felelési problémák és a kiszabott közigazgatási szankciók tekintetében, abszolút értékben.

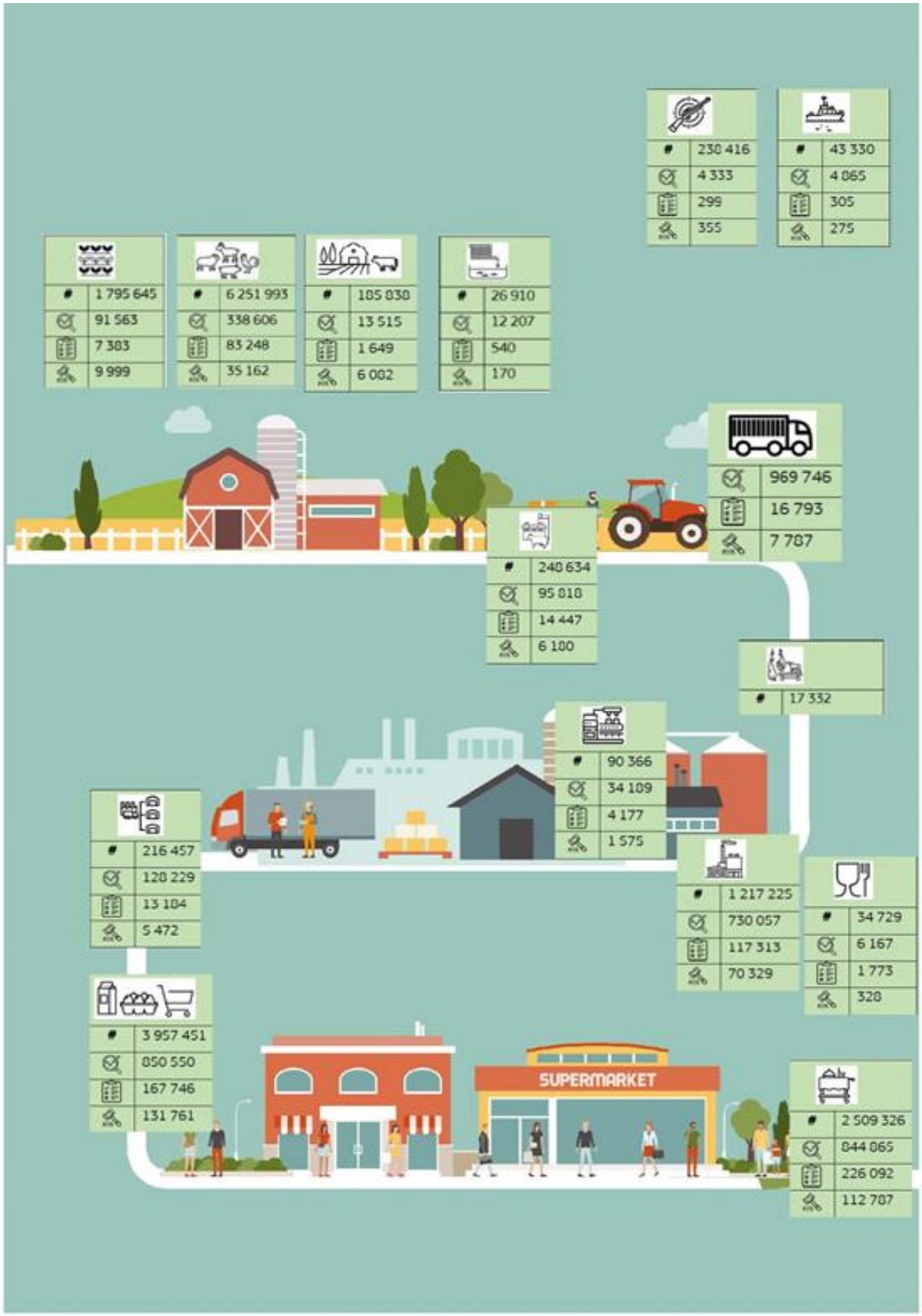
Az e jelentést kísérő szolgálati munkadokumentum[20] e számadatokat az élelmiszerlánc különböző területeire vetítve tovább részletezi.

[18] Ez az adat nem foglalja magában a növényegészségügyhöz (azaz a növényútlevelek kiadásához és az ISPM15-jelölés fa csomagolóanyagokra való alkalmazásához – amely annak jelzésére szolgál, hogy azt a rovarok, magvak és gombák terjedésének megakadályozása érdekében kezelték –), a növényvédő szerek forgalmazásához és a növényvédő szerek mezőgazdaságon kívüli fenntartható használatához kapcsolódó ellenőrzéseket.

[19] A nemzeti hatóságoknak nem kell jelenteniük az állatok szállításával foglalkozó gazdasági szereplők számát; a vágóhidakat és vadfeldolgozó létesítményeket érintő hatósági ellenőrzések és meg nem felelési problémák kapcsán kért adat a hasított testek száma vagy súlya volt, ezért nem használható összesített adat.

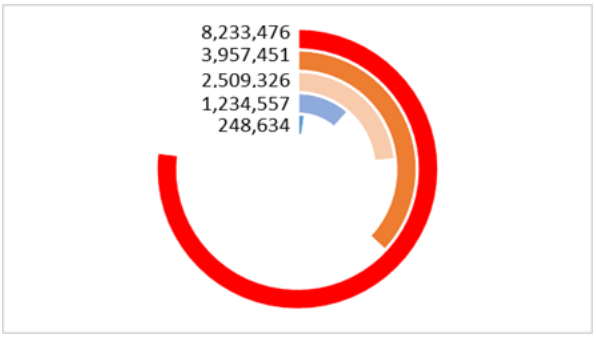
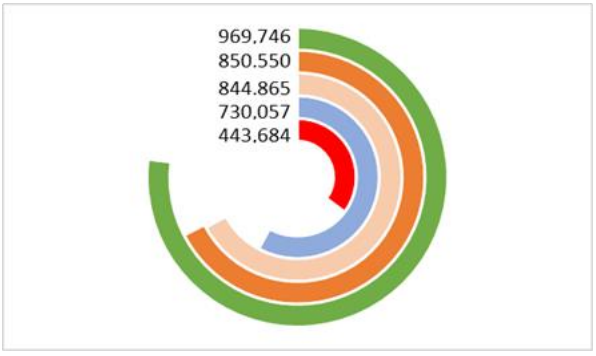
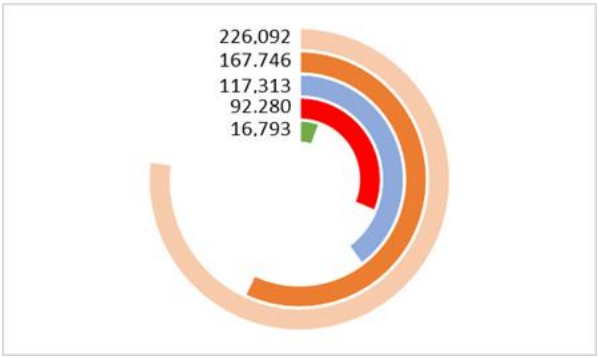
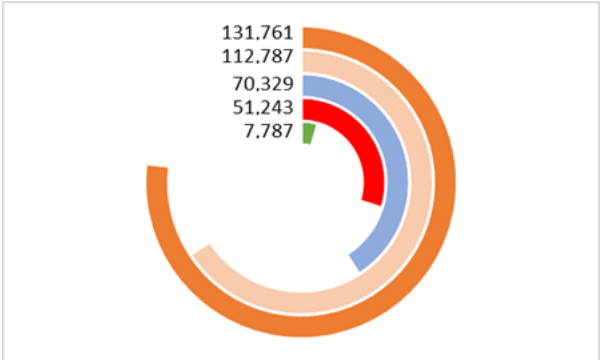
[20] A következő dokumentumot kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentum: A Bizottság jelentése az élelmiszer- és takarmányjog, valamint az állategészségügyi és állatjóléti szabályok, a növényegészségügyi szabályok, és a növényvédő szerekre vonatkozó szabályok alkalmazásának biztosítása céljából a tagállamokban (2019–2020-ban) végzett hatósági ellenőrzések általános működéséről.

2. ábra – A tagállamokban végzett hatósági ellenőrzések – 2020

	Mezőgazdasági termelés, gazdálkodás – növénytermesztés	#	Gazdasági szereplők száma
	Mezőgazdasági termelés, gazdálkodás – állattartás		A hatósági ellenőrzések száma
	Mezőgazdasági termelés, gazdálkodás – vegyes		A meg nem felelési problémák száma
	Akvakultúra		A közigazgatási szankciók száma
	Halászat		
	Vadászat		
	Állati takarmány		
	Az állatok szállítása		
	Vágóhidak és vadfeldolgozás		
	Élelmiszer-termelés		
	Állati melléktermékek feldolgozása		
	Élelmiszer elosztása		
	Nagy- és kiskereskedelem		
	Vendéglátás		
	Élelmiszerekkel érintkező anyagok előállítói		

2. táblázat – Hatósági ellenőrzések, 2020 – általános áttekintés

Gazdálkodó egységek		Mezőgazdasági termelés, gazdálkodás	8 233 476
		Élelmiszer-nagykereskedelem	3 957 451
		Vendéglátás	2 509 326
		Élelmiszer-termelés	1 234 557
		Állati takarmány	248 634
Hatósági ellenőrzések		Állatok szállítása	969 746
		Élelmiszer-nagykereskedelem	850 550
		Vendéglátás	844 865
		Élelmiszer-termelés	730 057
		Mezőgazdasági termelés, gazdálkodás	443 684
Meg nem felelési problémák		Vendéglátás	226 092
		Élelmiszer-nagykereskedelem	167 746
		Élelmiszer-termelés	117 313
		Mezőgazdasági termelés, gazdálkodás	92 280
		Állatok szállítása	16 793
Közigazgatási szankciók		Élelmiszer-nagykereskedelem	131 761
		Vendéglátás	112 787
		Élelmiszer-termelés	70 329
		Mezőgazdasági termelés, gazdálkodás	51 243
		Állatok szállítása	7 787

2.
Tagállami éves jelentések

A digitális platformon található új formanyomtatvány-minta[21] használata megkönnyíti, hogy a hatósági ellenőrzések eredményéről, a meg nem felelési esetek típusáról és számáról, valamint a meghozott intézkedésekről elektronikus úton és egységes módon jelentést tegyenek. Ennek segítségével az ilyen adatok könnyebben összeállíthatók az uniós szintű statisztikákhoz.

Az elektronikus jelentés benyújtására előírt határidő augusztus 31. Mivel ezt a platformot először a 2020. évi éves jelentésekhez használták, a késői jelentéstétel lehetővé tétele érdekében 2021. október 15-én újra megnyitották a platformot. Málta ennek ellenére sem nyújtotta be időben a jelentését ahhoz, hogy az bekerülhessen e jelentésbe.

A jelentéstételben bekövetkezett változás miatt néhány tagállamnak gondot okozott az adatok előírt formátumban történő összegyűjtése. A tagállamok számára az is nagyobb nehézséget okozott, hogy összehasonlítsák az ellenőrzéseik eredményeit a korábbi évek eredményeivel.

A jelentéstételi platform tartalmaz néhány szövegdobozt a vonatkozó témák ismertetésére. A nemzeti hatóságok kevesebb információt szolgáltattak, mint a korábbi évekre vonatkozó jelentésekben, illetve mint amennyit az útmutató előirányoz.

Az állatjólétet illetően a tagállamok általában nem nyújtották be sem a meg nem felelés legsúlyosabb eseteinek elemzését, sem pedig az ilyen esetek ismételt előfordulásának megelőzésére vagy mérséklésére irányuló cselekvési tervüket. A Bizottság emiatt e tekintetben nem tud összefoglalót készíteni.

Hasonlóképpen, a csalárd és megtévesztő gyakorlatokkal kapcsolatos ellenőrzésekre vonatkozó információk is nagyon korlátozottak voltak.

[21] A Bizottság (EU) 2019/723 végrehajtási rendelete.

3.
A hatósági ellenőrzési rendszerek megszervezése és teljesítménye

A tagállamok a jogi keret élelmiszer- és takarmányipari vállalkozások általi alkalmazásának ellenőrzésére szolgáló hatósági ellenőrzési rendszereket hoztak létre.

A nemzeti hatóságok a többéves nemzeti ellenőrzési tervükben meghatározzák stratégiai célkitűzéseiket. Az éves jelentésük összeállítására vonatkozó útmutató arra kéri őket, hogy a jelentésbe foglaljanak bele egy, az e célkitűzések méréséhez használt teljesítménymutatók eredményeit tartalmazó táblázatot. A legtöbb tagállam nem nyújtott ilyen áttekintést a mutatók eredményeiről. Volt néhány említésre méltó pozitív példa, ezek a következők:

- Belgium az élelmiszer-biztonságra, valamint az állat- és növényegészségügyre vonatkozó baromértereket is belefoglalja nyilvános éves jelentésébe (a 2019-es jelentéstételi évig ilyen jelentést küldtek a Bizottságnak). A barométer különböző évekre vonatkozó eredményeinek összehasonlítása lehetővé teszi az olvasók számára annak megállapítását, hogy javul-e vagy sem a helyzet e területeken.

- Finnország néhány példával szolgált arra vonatkozóan, hogy a hatósági ellenőrzések eredményei hogyan hozhatnak változást a célok vagy célkitűzések terén:

    - a szállítás során tapasztalt állatjólléti hiányosságok nagy száma az állatok szállítás közbeni jólétére vonatkozó hatósági ellenőrzések gyakoriságának növekedéséhez vezetett,

    - ami a műtrágyák mintavételezését illeti, a feltárt hiányosságok száma viszonylag magas volt a vett minták alacsony számához képest, ami arra utal, hogy az ellenőrzések célpontjának kockázatalapú kiválasztása sikeres volt,

    - a vetőmag-kereskedelem piacfelügyelete az előző évekhez képest kevesebb hiányosságot tárt fel. Másrészt az esetek mintegy 30 %-a vezetett szankciókhoz, ami az ellenőrzések hatékonyságának javulását mutatja.

A Covid19-világjárvány megfékezése céljából bevezetett korlátozások miatt valamennyi tagállamnak gondot okozott az ellenőrzési programok teljes körű végrehajtása.

Egyéb tényezők – többek között a személyzeti létszám, az erőforrások és a Brexitre való felkészülés – is szerepet játszottak abban, hogy a nemzeti hatóságok nem tudták teljeskörűen végrehajtani tervezett programjukat.

Hatósági ellenőrzések végzése a világjárvány alatt

A Covid19 terjedésének megfékezése céljából bevezetett különböző korlátozások és ezeknek a személyzeti erőforrások biztosítására gyakorolt hatása megnehezítette, hogy a tagállamok a 2020-ra eredetileg tervezett összes hatósági ellenőrzést elvégezzék. Bár a nemzeti hatóságok rendelkeztek mozgástérrel azzal kapcsolatban, hogy miként végzik a hatósági ellenőrzéseket, át kellett gondolniuk üzletmenet-folytonossági tervüket, és prioritásként kellett kezelniük a feltétlenül szükségesnek ítélt ellenőrzési tevékenységeket, ugyanakkor foglalkozniuk kellett az élelmiszerek uniós piacon történő forgalomba hozatalában bekövetkezett, világjárvány okozta változásokkal, például az e-kereskedelem és az elvitelre szánt ételekhez kapcsolódó szolgáltatások növekedésével.

A nemzeti hatóságok többek között a következő intézkedéseket hozták:

- az egyes területeken elhalasztották az ellenőrzéseket és/vagy csökkentették az ellenőrzések számát (kockázatértékelés alapján),
- az ellenőrzés dokumentációs részének távolról történő elvégzésével csökkentették a helyszínen töltendő időt,
- távoli ellenőrzési technikákat alkalmaztak.

4.

A többéves nemzeti ellenőrzési terv hatékony működését biztosító intézkedések

A többéves nemzeti ellenőrzési terv célja annak biztosítása, hogy a hatósági ellenőrzésekről szóló rendelettel összhangban a teljes agrár-élelmiszerláncban kockázatalapú és hatékony hatósági ellenőrzéseket végezzenek.

Ha a hatósági ellenőrzések meg nem felelési problémákat tárnak fel, a nemzeti hatóságoknak intézkedéseket kell hozniuk annak biztosítása érdekében, hogy a vállalkozás orvosolja a problémát és megelőzze annak későbbi előfordulását[22].

A nemzeti hatóságoknak ellenőrizniük kell továbbá a hatósági ellenőrzési rendszer hatékony működését, és meg kell hozniuk az ellenőrzési rendszereikben feltárt hiányosságok orvoslásához szükséges intézkedéseket[23].

[22] Az (EU) 2017/625 rendelet 138. cikke.

[23] Az (EU) 2017/625 rendelet 12. cikkének (2) és (3) bekezdése.

4.1.
A vállalkozások megfelelőségét biztosító intézkedések

Egyes éves jelentések példákkal szolgáltak a nemzeti hatóságok intézkedéseire.

A tagállamok nyilvános tájékoztatási kampányokat folytatnak, valamint útmutatást és képzést nyújtanak a vállalkozásoknak, hogy segítsék őket az élelmiszer-biztonsági szabályok betartásában.

Belgium, Hollandia és Svédország a magán (harmadik fél által biztosított) biztosítási rendszerek eredményeit beépítik a hatósági ellenőrzési rendszerükbe. Belgium és Finnország megjegyezte, hogy az ilyen rendszerek alapján tanúsított vállalkozásoknál végzett ellenőrzések jobb eredménnyel zárulnak.

Finnország ágazatspecifikus jelentést tesz közzé. Megjegyezte, hogy a hatékonyság javításának egyik legfőbb módja, hogy az összes érdekelt féllel fokozott együttműködést folytatnak. Ennek eredményeképpen a hatósági ellenőrzések és azok közzétett eredményei hozzájárulnak a vállalkozások működési feltételeinek és versenyképességének javításához, például azáltal, hogy támogatják a nemzetközi kereskedelemben való részvételi képességüket, valamint proaktívan megelőzik a problémákat.

Lengyelország összefoglaló tájékoztatót tesz közzé a lengyel Kereskedelmi Felügyelet által végzett ellenőrzések eredményeiről. Gyakorlati tanácsokat ad a fogyasztóknak azzal kapcsolatban, hogyan válasszák ki a termékeket, illetve hogyan kerülhetik el, hogy megtévesszék őket. Egyúttal azokat a közigazgatási határozatokat is közzéteszi, amelyek bírságot szabnak ki a vállalkozásokra a nem megfelelő kereskedelmi minőségű termékek – köztük a hamisított termékek – forgalomba hozatala miatt.

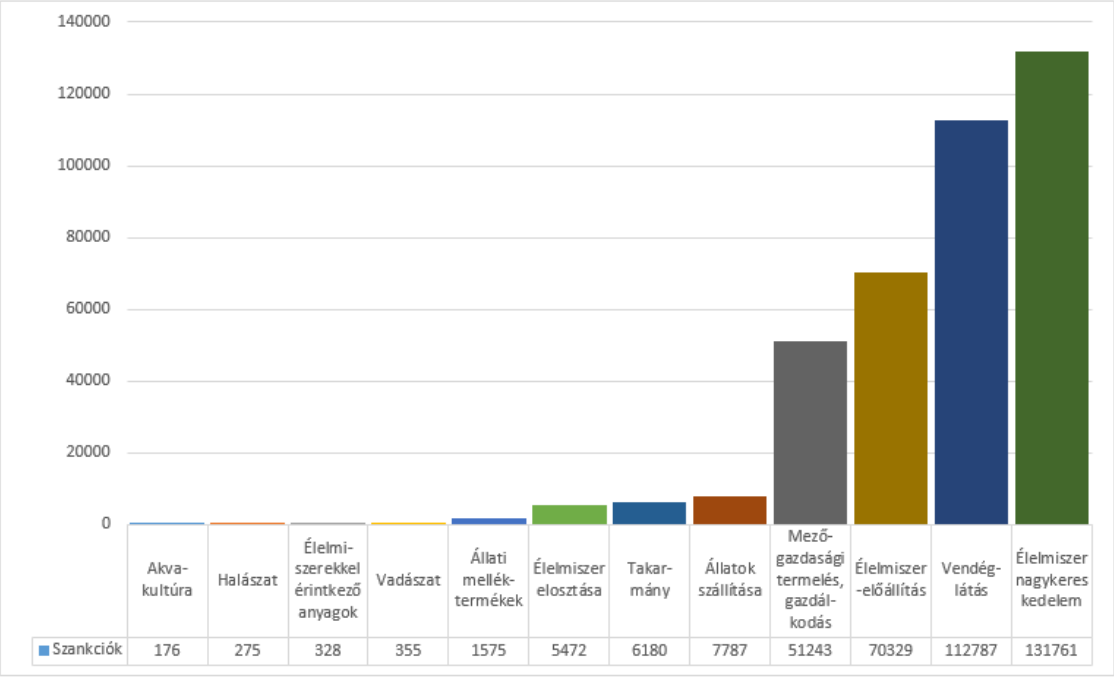
4.2.
A nemzeti hatóságok általi érvényesítés

A tagállamok a szóbeli és írásos figyelmeztetésektől kezdve az áruk lefoglalásán és megsemmisítésén át a vállalkozások jóváhagyásának (ideiglenes) törléséig és korlátozásáig egy sor intézkedést hoznak a jogszabályok érvényesítésére. Visszatartó erejű intézkedésként közigazgatási bírságokat alkalmaznak. A bírósághoz fordulás a végső eszközt jelenti.

A nemzeti hatóságoknak hatékony, arányos és visszatartó erejű szankciókat/büntetéseket kell alkalmazniuk[24].

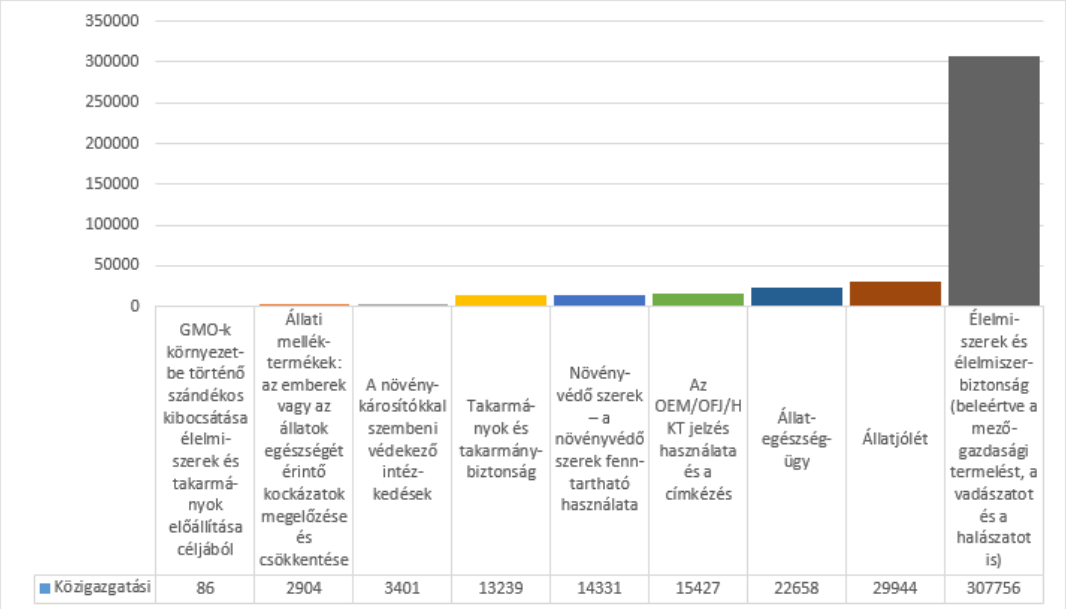
A 3. táblázat az élelmiszerlánc különböző részeiben kiszabott közigazgatási szankciók számát mutatja. A 4. táblázat a különböző területeken hozott szankciókat, az 5. táblázat pedig a különböző területeken hozott igazságügyi intézkedések számát mutatja.

3. táblázat – közigazgatási szankciók– tevékenységek – 2020

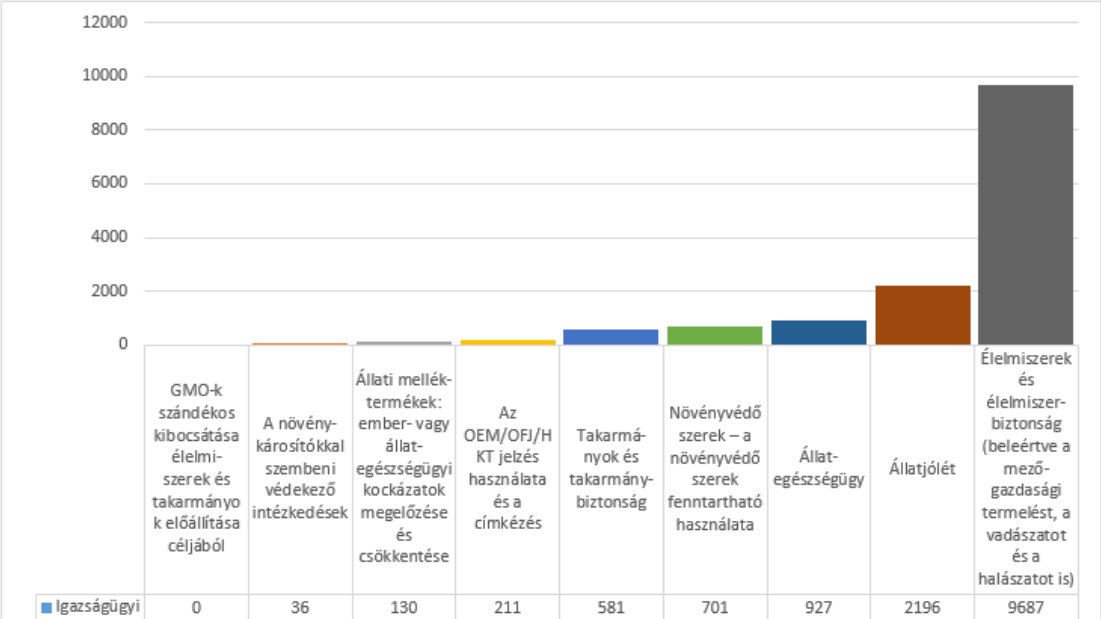

[24] A 882/2004/EK rendelet 54. és 55. cikke (2019. december 14-ig) és az (EU) 2017/625 rendelet 137., 138. és 139. cikke.

4. táblázat – közigazgatási szankciók – területek – 2020

5. táblázat – Meghozott igazságügyi intézkedések – 2020

4.3.
A hatósági ellenőrzési szolgálatok hatékony működését biztosító intézkedések

A megfelelés és az ellenőrzési rendszerek hatékonyságának biztosítása érdekében a tagállamoknak el kell végezniük saját ellenőrzési rendszereik auditját vagy auditáltatniuk kell magukat, és ellenőrzés-felülvizsgálati eljárásokkal[25] kell rendelkezniük.

Az éves jelentések korlátozott információkat tartalmaznak ezekről az auditokról és a hatósági ellenőrzési rendszerek hatékonyságát értékelő egyéb ellenőrzési tevékenységekről.

Svédország a különböző hatóságok közötti együttműködésből származó előnyökről számolt be. A helyes ellenőrzési gyakorlat kezdeti szakasza két területre összpontosított, nevezetesen az ellenőrzési eljárásra és a munkaköri etikára. Iránymutatásokat és egy online tanfolyamot dolgoztak ki. Az egyik általános cél, hogy az együttműködő hatóságok közösen vállaljanak felelősséget a teljes élelmiszerláncért, ideértve a nem tervezett és előre nem látható eseményekre való felkészülést is. A helyes ellenőrzési gyakorlat magában foglalja az eltérő ellenőrzési kultúra irányába történő elmozdulást és egy olyan rendszer létrehozását is, amely biztosítja a rendszereik egyenértékűségét.

A hatósági ellenőrzési rendszer hatékonyságának biztosítása érdekében Németország három operatív – az ellenőrzések szakmai színvonalára, az audit kockázatalapú megtervezésére és a hatósági ellenőrzések hatékonyságára vonatkozó – célkitűzést foglalt bele a többéves nemzeti ellenőrzési tervbe.

[25] Az (EU) 2017/625 rendelet 6. és 12. cikke.

2. rész

A Bizottság tagállamokban végzett ellenőrzési tevékenységei

1.
Auditok

Az Egészségügyi és Élelmiszerbiztonsági Főigazgatóság „Egészségügy és élelmiszer-biztonság – ellenőrzés és elemzés” Igazgatósága ellenőrzi, hogy a tagállamokban megfelelően történik-e az uniós jogszabályok végrehajtása és érvényesítése az élelmiszer- és takarmánybiztonság, az állategészségügy, az állatjólét, a növényegészségügy, az ökológiai gazdálkodás és a földrajzi eredettel kapcsolatos rendszerek (OEM/OFJ/HKT) terén. Ennek fő eszköze az audit.

Rendszeresen és a tagállamok illetékes hatóságaival együttműködve végezzük ezeket az ellenőrzéseket.

Az auditok egyik gyakori elemét a helyszíni vizsgálatok jelentik, amelyek során a Bizottság szakértői együttműködnek a hatósági ellenőrzéseket végző nemzeti hatóságokkal. A Bizottság szakértőit e feladat végrehajtásában rendszeresen segítik tagállami szakértők.

Ezen ellenőrzések célja, hogy:

- megvizsgálják az élelmiszer- és takarmányjog, az állategészségügyi és állatjóléti szabályok, az állati melléktermékekre vonatkozó szabályok, a növényegészségügyi szabályok, a növényvédő szerekre és a növényvédő szerek fenntartható használatára, a géntechnológiával módosított szervezetekre, az ökológiai termelésre és az ökológiai termékek címkézésére, valamint az oltalom alatt álló eredetmegjelölések, az oltalom alatt álló földrajzi jelzések és a hagyományos különleges termékek jelöléseinek használatára és címkézésére vonatkozó szabályok alkalmazását;
- megvizsgálják a nemzeti ellenőrzési rendszerek és az illetékes hatóságok működését és szervezését;
- kivizsgálják az alábbiakat és információkat gyűjtsenek az alábbiakról:
  - hatósági ellenőrzések és végrehajtási gyakorlatok,

— a szabályok alkalmazásával vagy végrehajtásával kapcsolatos jelentős vagy ismétlődő problémák,

— vészhelyzetek, felmerülő problémák vagy új fejlemények.

EGÉSZSÉGÜGYI ÉS ÉLELMISZERBIZTONSÁGI FŐIGAZGATÓSÁG

„EGÉSZSÉGÜGY ÉS ÉLELMISZER-BIZTONSÁG – ELLENŐRZÉS ÉS ELEMZÉS” IGAZGATÓSÁG

A Bizottság weboldalán közzétesszük éves munkaprogramunkat és annak év közben aktualizált változatát.

Tekintse meg rövid videónkat, amelyből megtudhatja, hogyan szervezzük ellenőrzési és elemzési munkánkat, és ez milyen előnyökkel jár az Unióban élő emberek számára.

A 2019–2020. évi audit- és elemzési programok[26] a következőkre összpontosítottak:

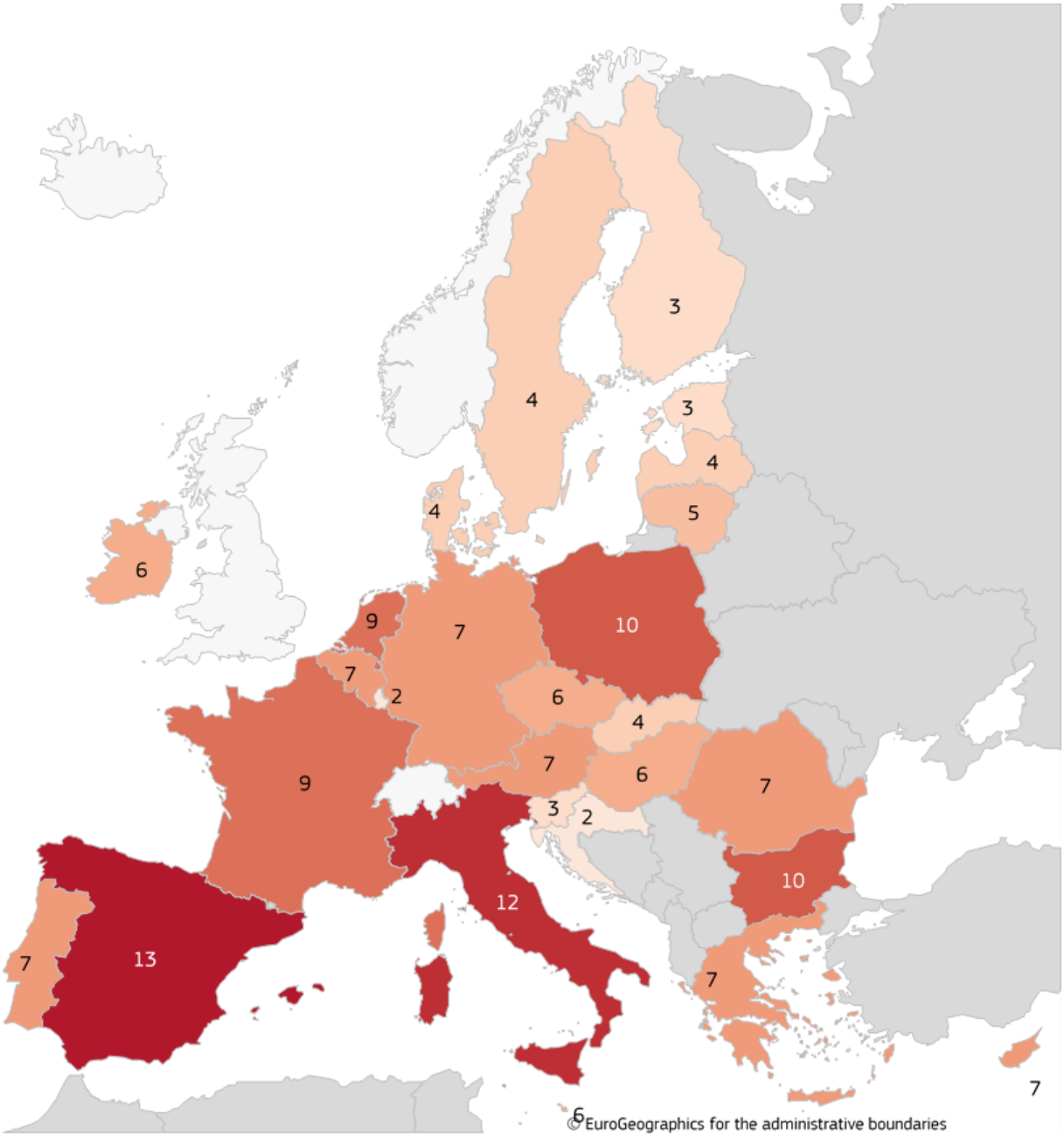
- antimikrobiális rezisztencia,
- az emberek, állatok és növények egészségét fenyegető veszélyekre való jobb felkészültség, azok jobb megelőzése és az azokra való jobb reagálás,
- biztonságos és fenntartható élelmiszerek és élelmiszer-termelési rendszerek,
- az uniós élelmiszerjog hatékony végrehajtása,
- az állatok jólétét javító fenntartható élelmiszer-termelés,
- hatékony, eredményes és megbízható ellenőrzések.

[26] A munkaprogramot közzéteszik a Bizottság honlapján.

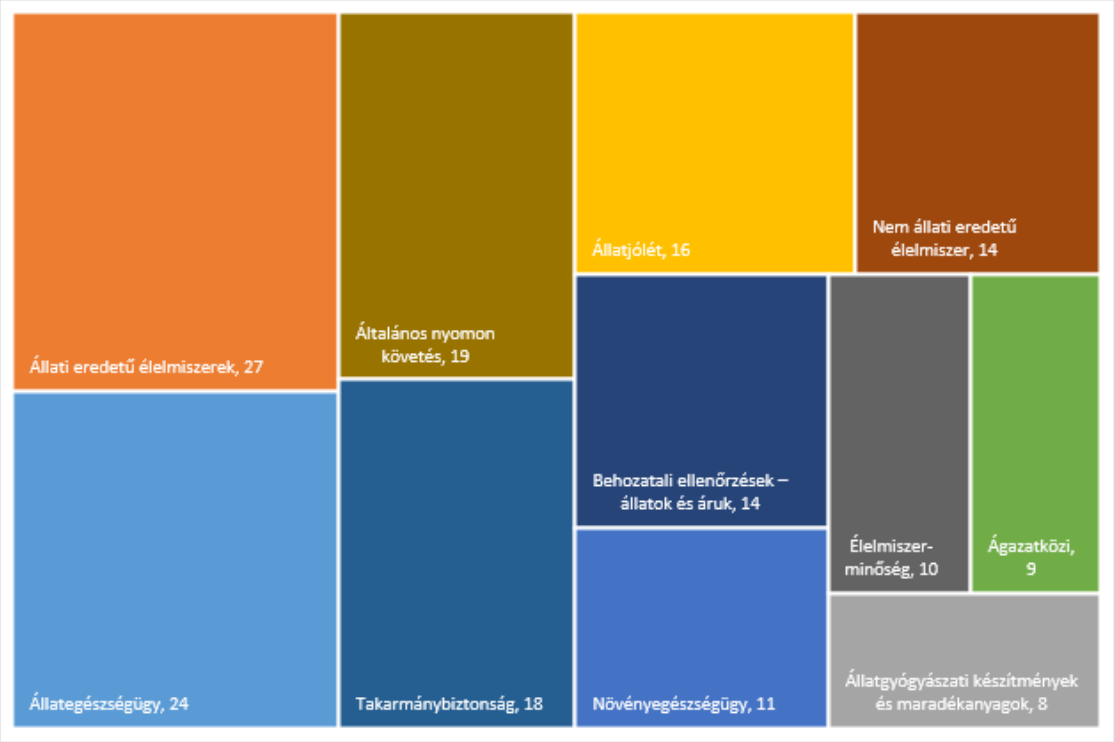
2019-ben és 2020-ban 170 auditot és hasonló ellenőrzést végeztünk a tagállami hatósági ellenőrzési rendszerekkel kapcsolatban.

Az 1. ábra az elvégzett auditok számát tagállamok szerinti bontásban mutatja. A 2. ábra az auditok számát ellenőrzési területek szerinti bontásban mutatja.

1. ábra – Elvégzett auditok – tagállamok – 2019–2020

2. ábra – Elvégzett auditok ellenőrzési terület szerint – 2019–2020

Az egyes auditok jelentései nyilvánosan elérhetők a Bizottság weboldalán.

Bizottsági ellenőrzések végzése a világjárvány során

A Covid19-világjárvány miatt bevezetett utazási korlátozások következtében át kellett gondolnunk az ellenőrzések végrehajtásának módját, és bizonyos területeken az auditokhoz távoli módszereket kellett alkalmaznunk.

A 2019–2020-ban végzett auditok közül összesen 43-at teljes egészében távolról végeztünk el, többek között a személyes találkozók helyett videokonferenciát alkalmaztunk. Ezek bizonyos fokú bizonyossággal szolgáltak. A hatósági ellenőrzések végrehajtásának megállapításához azonban nem lehetett távoli látogatásokat végezni a gazdasági szereplők létesítményeinél.

A hatósági ellenőrzésekről szóló rendelet előírja a Bizottság számára, hogy éves vagy többéves ellenőrzési programot[27] dolgozzon ki annak ellenőrzésére, hogy miként hajtják végre a tagállamokban az agrár-élelmiszeripari láncra vonatkozó uniós

[27] Az (EU) 2017/625 rendelet 118. cikke.

jogszabályokat. A 2021–2025 közötti időszakra vonatkozó programot[28] 2020. október 23-án fogadták el.

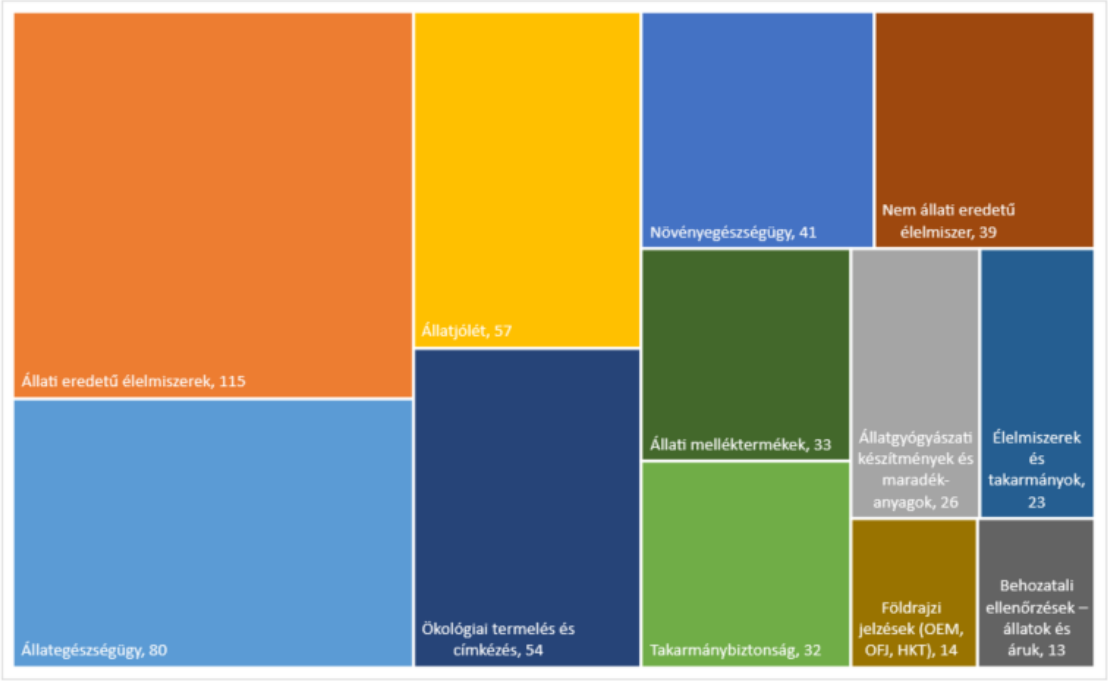
[28] Az (EU) 2020/1550 végrehajtási határozat az agrár-élelmiszeripari láncra vonatkozó uniós jogszabályok alkalmazásának a Bizottság szakértői által a tagállamokban lefolytatott ellenőrzésére szolgáló, a 2021–2025 közötti időszakra vonatkozó többéves program kialakításáról.

2.
Ajánlások

Az általunk végzett auditok rendszerint korrekciós intézkedésekre vonatkozó ajánlásokhoz vezetnek. A tagállamok kötelesek elvégezni az ezek kezeléséhez szükséges intézkedéseket[29] és azokat cselekvési tervekben ismertetni.

A 2019–2020-ban végzett ellenőrzések eredményeképp összesen 527 ajánlást fogalmaztunk meg a tagállamok számára. A 3. ábra áttekintést nyújt ezekről ágazatonkénti bontásban. A kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentum a különböző auditált területekre vonatkozó számadatok további bontását tartalmazza.

3. ábra – Az auditált ágazatokra vonatkozó ajánlások – 2019–2020

[29] Az (EU) 2017/625 rendelet 117. cikkének a) pontja és 119. cikkének a) pontja.

3.
Áttekintő jelentések

Az áttekintő jelentések egy adott területen végzett bizottsági ellenőrzések megállapításait és következtetéseit rendezik össze, hogy uniós szinten általános képet adjanak. E jelentések meghatározzák, hogy mi működik vagy mi nem működik az ellenőrzések végrehajtását és a jogszabályok alkalmazását illetően. Emellett jó lehetőséget kínálnak arra is, hogy megosszák a tagállamokban megfigyelt bevált gyakorlatok példáit. E jelentések beépülnek az uniós szakpolitikába, és alapul szolgálhatnak a tagállami szakértőkkel a „Jobb képzés a biztonságosabb élelmiszerekért" kezdeményezés keretében folytatott, a közös problémák megvitatását és a bevált gyakorlatok megosztását célzó eszmecserékhez is.

4. táblázat – A 2019-ben és 2020-ban közzétett áttekintő jelentések

A jelentés száma	Témakör
2017-6304	Madárinfluenza
2018-6525	Áttekintő jelentés az importált élelmiszerek biztonságáról
2018-6537	Áttekintő jelentés az élelmiszerek internetes értékesítéséről
2018-6780	Biocid termékek
2018-6810	A tagállami hatósági ellenőrzések kapcsán végzett auditok
2019-6788	Arra irányuló intézkedések, hogy az antimikrobiális szerek körültekintő alkalmazása révén kezeljék az antimikrobiális rezisztenciát
2019-6789	Az antimikrobiális rezisztencia nyomon követése a zoonózisbaktériumok és a kommenzális baktériumok esetében
2019-6865	Ültetésre szánt növények és vetőmagok
2019-6876	Növényegészségügy – behozatali ellenőrzések
2019-6834	A közúton exportált állatok jóléte
2019-6835	A tengeri úton exportált állatok jóléte
2017-6246	Áttekintő jelentés a vágási higiéniával kapcsolatos közös

A jelentés száma	Témakör
	gyakorlatokról
2020-7100	Áttekintő jelentés – a takarmány-adalékanyagokra, azok összetevőire és nyomonkövethetőségére vonatkozó hatósági ellenőrzések
2020-7105	A feldolgozott állati fehérjék higiéniai, nyomonkövethetőségi és kereskedelmi követelményeire vonatkozó hatósági ellenőrzések.

4.

A Bizottság által végzett ellenőrzések során kiemelt elemek (2019–2020)

Az élelmiszerbiztonság terén végzett auditok rávilágítottak, hogy a tagállamok illetékes hatóságai sajátos kihívásokkal szembesülnek a következők tekintetében:

- fogyasztásra kész (állati eredetű) élelmiszerek: e téren a vállalkozások keresztszennyeződés megelőzésére irányuló eljárásaival, valamint a mintavétellel és a vizsgálatokkal kapcsolatban feltárt hiányosságok nyomon követését az korlátozza, hogy a tisztviselőknek képzésre és egyéb támogatásra van szükségük, valamint elmarad a vállalkozások rendszeres felülvizsgálata;

- lóhús: e téren a lóhúsbotrányt követő auditok a lóútlevelekkel, adatbázisokkal és a nem engedélyezett kezelések nyilvántartásának ellenőrzésével kapcsolatos problémákat tártak fel; valamint

- nem állati eredetű élelmiszerek: e téren javításra szorulnak a fagyasztott bogyós gyümölcsökkel és zöldségekkel kapcsolatos ellenőrzések.

Egy sor ellenőrzést szerveztünk a teljes takarmányágazat mélyrehatóbb és szélesebb körű vizsgálata céljából, beleértve az állati melléktermékeket is, mivel a korábbi auditok során rendszerszintű hiányosságokat tártak fel. Ezen auditok során megállapították, hogy a feldolgozott állati fehérjék nyomonkövethetősége még mindig javításra szorul.

Az állategészségügyi auditok a betegségmegelőzést, a járványokra való felkészültséget és a reagálási képességet vizsgálták. Az afrikai sertéspestissel és a magas patogenitású madárinfluenzával kapcsolatban szerzett információk segítettek e betegségek kezelésére vonatkozó számos stratégiai dokumentum és bizottsági szakpolitika kidolgozásában.

A zoonózisok tekintetében:

- Ami a baromfiállományokban előforduló *Salmonellát* illeti, az auditok során kiderült, hogy a tagállamok általában olyan programokat hajtottak végre, amelyek megfeleltek a követelményeknek és eredményesen teljesítették a

Salmonella előfordulására vonatkozó uniós célkitűzéseket. Mindazonáltal a legtöbb esetben a vállalkozások által vett mintákban (amelyek a hatósági mintáknál sokkal folyamatosabban tudósítanak a baromfiállomány állapotáról) a fertőzési arány jóval alacsonyabb, mint a hatósági mintákban. Ez azt eredményezheti, hogy a vállalkozások mintavételei nem járulnak hozzá hatékonyan a programokhoz, és arra enged következtetni, hogy a baromfiállományokban előforduló csekély mértékű fertőzések valószínűleg felderítetlenek maradnak.

- Ami a veszettséget illeti, az auditok szerint megfelelően hajtották végre a vakcinázási programokat, aminek következtében az állatok körében csökkentek az esetszámok.

A legtöbb tagállam számára nehézséget jelent az állatjóléttel kapcsolatos megfelelési szint vagy tendencia bemutatása, mivel nem rendelkezik konkrét célkitűzésekkel és/vagy hiányoznak a nyomon követéshez szükséges meghatározott mutatók.

Lezárult a malacok rutinszerű farokkurtításának csökkentésére irányuló hároméves projekt. A projekt keretében az ép farokkal rendelkező sertések tenyésztésében gyakorlati tapasztalattal rendelkező szakértői csoport auditokat végzett és több tagállamban is látogatásokat tett. Eredményei közé tartozott, hogy a meg nem felelő tagállamok cselekvési tervet nyújtottak be, ami hozzájárul a farokkurtítás rutinszerű gyakorlatának megszüntetéséhez szükséges további eredmények eléréséhez.

Továbbra is végeztünk auditokat az állatok tengeri szállításával kapcsolatban, és együttműködtünk az Európai Tengerészeti Biztonsági Ügynökséggel egy olyan rendszer létrehozása érdekében, amely javítja az állatszállító hajók hatósági ellenőrzését, és ezáltal javítja az állatjólétet a tengeri szállítás során.

A webportálon rendelkezésre álló vizualizációs eszközök használata elősegíti a gyors döntéshozatalt, ami a növényvédelem fokozásához vezet. A növénykárosítókkal fertőzött tagállamok által hozott védekezési intézkedésekkel kapcsolatos auditok segítenek a kártevők elleni védekezés javításában, és támogatják a kártevők felszámolására irányuló munkát.

Bár a tagállamok a peszticidek fenntartható használatáról szóló irányelv végrehajtása terén előrelépést értek el, az integrált növényvédelem gazdálkodók és termelők általi végrehajtásának ellenőrzése továbbra is aggodalomra ad okot.

A legtöbb tagállamban magán ellenőrző szervek tanúsítják az ökológiai termelést, valamint az ilyen termékek használatát és címkézését. Ezen ellenőrző szervek illetékes hatóságok általi felügyelete további javításra szorul.

A földrajzi eredettel kapcsolatos rendszerek (OEM/OFJ/HKT) keretében tanúsított termékek tekintetében végzett hatósági ellenőrzések során nem mindig ellenőrzik, hogy e termékek megfelelnek-e a termékleírásban foglalt szabályoknak.

A tagállamok hoztak néhány intézkedést az agrár-élelmiszeripari láncon belül felmerülő, csalással kapcsolatos fenyegetések kezelésére, azonban még nem minden ellenőrzési területen végeznek rendszeresen csalárd és megtévesztő gyakorlatokra irányuló hatósági ellenőrzéseket.

Az e jelentést kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentum részletesebben bemutat néhányat azon főbb területek közül, ahol a Bizottság auditokat végzett.

5.
A Bizottság egyéb ellenőrzési tevékenységei

5.1.
Az állatok és áruk Unióba történő beléptetése

A tagállamok kötelesek hatósági ellenőrzéseket végezni az Unió területére belépő állatok, állati eredetű áruk és egyes nem állati eredetű áruk esetében. Ezen ellenőrzések többségét az erre a célra kijelölt határállomásokon végzik. Az ellenőrzések célja annak megállapítása, hogy az állatok, az élelmiszerek és a takarmányok ugyanolyan szigorú előírásoknak tesznek-e eleget, mint amelyek az Unióban tenyésztett állatokra és előállított árukra vonatkoznak. A tagállamok csak azt követően jelölhetnek ki határállomásokat az ilyen ellenőrzésekhez, hogy a Bizottság megállapította, hogy a javasolt határállomások felépítése és kialakítása, valamint a bevezetett intézkedések megfelelnek az alkalmazandó uniós követelményeknek[30]. 2020-ban 67 bejelentést kaptunk a tagállamoktól új határállomásokról (vagy a meglévő határállomások módosításairól) – beleértve az ellenőrzési központokat is –, amelyeket értékeltünk.

2019-ben és 2020-ban is folytattuk a tagállamok által az állatok és az áruk beléptetésével kapcsolatban végzett hatósági ellenőrzések felügyeletét, és 11 auditot végeztünk. Ezek eredményei megerősítik, hogy a tagállamok továbbra is fejlesztik rendszereiket és javítják az ellenőrzések végrehajtását. Az ilyen auditok az elkövetkező években is folytatódni fognak. Emellett az állatoknak és áruknak az EU legkülső régióiban található határállomásokon keresztüli beléptetésére vonatkozó ellenőrzések végrehajtásával kapcsolatban dokumentumalapú értékeléseket is végeztünk, szintén kielégítő eredményekkel.

[30] Az (EU) 2017/625 rendelet és a kapcsolódó jogszabályok, többek között: az (EU) 2019/1014 rendelet, az (EU) 2019/1012 rendelet és az (EU) 2019/1081 rendelet.

5.2.

Az állatokban és az állati eredetű termékekben előforduló állatgyógyászati készítmények és környezeti szennyező anyagok maradékanyagai

Az állatgyógyászati készítményeket széles körben használják betegségek gyógyítására vagy megelőzésére az állattenyésztésben. Nagyon alacsony koncentrációban a kezelt állatokból származó húsban, belsőségekben és tejtermékekben, valamint a tejben, a tojásban és a mézben is előfordulhatnak gyógyszerhatóanyagok vagy maradékanyagok. Az élelmiszereken belüli biztonságos koncentrációs értékeket – „maradékanyag-határértékeket" – uniós szinten állapítják meg. A legfeljebb e határértéknek megfelelő mennyiségű maradékanyagokat tartalmazó élelmiszerek biztonságosnak minősülnek, és forgalomba hozhatók, ha bizonyítják, hogy az állattenyésztés során betartották a helyes mezőgazdasági és a helyes állatorvosi gyakorlat elveit (a gyógyszereket a címkén szereplő utasításoknak megfelelően használták). A tagállamok éves maradékanyag-megfigyelési programokat hajtanak végre egyrészt annak ellenőrzése érdekében, hogy az állatgyógyászati készítményeket az alkalmazandó uniós szabályoknak megfelelően alkalmazzák-e, másrészt azért, hogy felderítsék a gyógyszerhatóanyagokkal való esetleges visszaéléseket vagy azok tiltott felhasználását. E programok keretében továbbá a környezeti szennyező anyagok és növényvédő szerek jelenlétét illetően is nyomon követik az állatokat és az állati termékeket.

Minden évben az illetékes uniós referencialaboratóriumokkal együtt felülvizsgáljuk a tagállami maradékanyag-megfigyelési terveket, majd észrevételeket és ajánlásokat teszünk azok megfelelőségével kapcsolatban. Emellett auditáljuk a tagállami maradékanyag-megfigyelési tervek végrehajtását is, olyan elemekre összpontosítva, mint a laboratóriumok teljesítménye és a meg nem felelési eredményekkel kapcsolatos nyomonkövetési vizsgálatok hatékonysága. 2019-ben és 2020-ban nyolc auditot végeztünk a tagállamokban, és ezek többnyire kielégítő eredménnyel zárultak. Az ilyen auditok az elkövetkező években is folytatódni fognak.

6.
Az auditajánlások rendszeres nyomon követése

6.1.
Általános nyomonkövetési auditok

Általános nyomonkövetési auditok révén módszeresen nyomon követjük azokat az intézkedéseket, amelyek végrehajtására az illetékes hatóságok kötelezettséget vállaltak az ellenőrzési jelentésekben megfogalmazott ajánlások figyelembevétele érdekében. Ezek az auditok valamennyi ágazatban az összes „függőben lévő” ajánlásra kiterjednek.

Ezek az auditok:

- az illetékes hatóságok irodáiban vagy távoli eszközökkel is elvégezhetők,
- irodáinkból dokumentumalapú ellenőrzésként (igazgatási nyomon követésként) is elvégezhetők, vagy
- egy adott témára is összpontosíthatnak: az esetek kis számában – amikor az audit eredménye különösen problémás – ágazatspecifikus nyomonkövetési auditok keretében történik a tagállamok által sürgősen megvalósítandó intézkedések nyomon követése.

5. táblázat – A tagállamokban 2019–2020-ban végzett nyomonkövetési auditok

Általános nyomonkövetési auditok:	
Dokumentumalapú nyomon követés:	
Konkrét téma:	

E folyamat a feltárt problémák nagy többségének kezeléséhez továbbra is hatékonynak bizonyult. Az általános nyomonkövetési auditintézkedések eredményeit az országprofilokban teszik közzé (lásd az alábbi 6.2. szakaszt).

2020. december végén a tagállamok korrekciós intézkedéseket hoztak vagy kielégítő kötelezettségvállalással szolgáltak a hiányosságok elfogadható időn belüli. Egy hároméves gördülő mutató alapján a 2016 és 2018 közötti hároméves időszakban végzett auditokból származó ajánlások 92 %-a esetében hoztak korrekciós intézkedéseket.

6.2.
Országprofilok

Az auditok előkészítése és a szakpolitikai döntéshozók tájékoztatása során nagy jelentőséggel bírnak az országspecifikus ismeretek. Ezért gondoskodunk az országprofilok fenntartásáról és közzétételéről.

Ezek az országprofilok nyilvánosan elérhetők, és az egyes tagállamok esetében áttekintést adnak a következőkről:

- az utoljára közzétett öt auditjelentés,
- az adott ország által az auditok és auditajánlások nyomán hozott intézkedések értékelése,
- az adott országban hatósági ellenőrzések szervezése,
- az adott országban működő releváns weboldalakra mutató hivatkozások.

Ezen országprofilok közzétételével biztosítható, hogy a teljes ellenőrzési ciklus átlátható legyen a nyilvánosság számára.

6.3.
Jogérvényesítés

Amikor valamely tagállam megsérti az uniós jogot, a Bizottság eseti alapon határozza meg a megfelelő intézkedéseket az „Uniós jog: Jobb eredmények elérése a jobb alkalmazás révén” című közleményében[31] megállapított megközelítéssel összhangban. Ezek az intézkedések a tagállami hatóságok megfelelő szintjeivel az uniós jog helyes alkalmazását célzó kapcsolatfelvételektől kezdve EU Pilot kommunikációk és/vagy – végső eszközként, ha a megfelelést ösztönző minden más lehetőséget kimerítettek – kötelezettségszegési eljárások indításáig terjedhetnek. Az élelmiszer-biztonság terén a kötelezettségszegési eljárásokon kívüli jogérvényesítési eszközök közé tartozik a védekező intézkedések vagy védintézkedések alkalmazása is. Ezek az állatok, növények, élelmiszerek és takarmányok kereskedelmére és szállítására vonatkozó óvintézkedések meghozatalától az adott jogszabályoknak megfelelő védintézkedések elfogadásáig terjedhetnek.

Ha a tagállamokkal való kapcsolattartás vagy az EU Pilot kommunikációk révén nem orvosolható a jogsértés, az eljárás a kötelezettségszegési eljárás pert megelőző és peres szakaszába léphet[32].

2019-ben a Bizottság kötelezettségszegési eljárást indított Csehországgal szemben, mivel az ország egyes, más tagállamokból érkező élelmiszerek esetében módszeresen hatósági ellenőrzéseket végzett minden egyes alkalommal, amikor ezen élelmiszerek beléptek az ország területére, megsértve ezzel a takarmány- és élelmiszerjog, valamint az állategészségügyi és állatjóléti szabályok betartását biztosító hatósági ellenőrzésekre vonatkozó uniós szabályokat[33].

A Bizottság 2019-ben két elhúzódó kötelezettségszegési ügyet zárt le:

— Görögország esetében: az állategészségügyi ellenőrzésekért felelős szolgálatokhoz kirendelt személyzet hiányával kapcsolatban, valamint

[31] 2017/C 18/02: A Bizottság közleménye: Uniós jog: Jobb eredmények elérése a jobb alkalmazás révén.

[32] Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 258. cikke.

[33] A Bizottság 2019 januárjában felszólító levelet, 2019 júliusában pedig indokolással ellátott véleményt küldött. 2020 júliusában újabb felszólító levelet küldött.

— Portugália esetében: a fenyőrontó fonálféreg Unión belüli terjedésének megakadályozására irányuló intézkedésekkel kapcsolatban.

2019-ben az Európai Unió Bírósága úgy határozott, hogy Olaszország nem akadályozta megfelelően a *Xylella fastidiosa* zárlati károsító további terjedését Pugliában[34].

2019–2020-ban a Bizottság az e jelentés tárgyát képező hatósági ellenőrzések hatálya alá tartozó területeken egyetlen ügyet sem terjesztett a bíróság elé.

[34] A C-443/18. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben hozott ítélet

7.
A tagállamoknak nyújtott támogatás

7.1.
Hálózatok

Az „Egészségügy és élelmiszer-biztonság – ellenőrzés és elemzés” Igazgatóság több hálózatnak, illetve a tagállamok és Izland, Liechtenstein és Norvégia illetékes hatóságainak tisztviselőiből álló munkacsoportnak ad helyet arra, hogy megvitassák és előmozdítsák az uniós jog bizonyos vonatkozásainak végrehajtását.

2008 óta két hálózat végez rendszeres találkozókon eszmecserét a többéves nemzeti ellenőrzési tervek előkészítési, megvalósítási és jelentéstételi, valamint a hatósági ellenőrzések nemzeti auditrendszereinek megvalósítási tapasztalatairól. 2019 és 2020 során a többéves nemzeti ellenőrzési tervek hálózata hat alkalommal személyesen, kétszer pedig távoli hozzáféréssel ült össze. E találkozók során főleg a többéves nemzeti ellenőrzési tervek és a tagállamok éves jelentéseinek elkészítésére vonatkozó két útmutató dokumentum kidolgozására és véglegesítésére összpontosítottak. Emellett megvitatták azokat a kihívásokat és lehetőségeket is, amelyekkel a tagállamoknak 2020-ban a Covid19-világjárvány miatt kellett szembenézniük a hatósági ellenőrzések végrehajtása során.

A többéves nemzeti ellenőrzési tervek hálózata segített tesztelni az éves jelentések formanyomtatvány-mintájának elektronikus változatát – a „Hatósági ellenőrzések éves jelentése – AROC” eszközt –, hogy segítsen felkészülni a tagállamoknak e jelentések első alkalommal 2021-ben történő benyújtására.

2019 és 2020 során a nemzeti auditrendszerek hálózata három alkalommal személyesen, egyszer pedig távoli hozzáféréssel ült össze. A találkozók elősegítették a hatósági ellenőrzésekről szóló rendelet 6. cikke szerinti auditok lefolytatására vonatkozó iránymutatásokat tartalmazó dokumentum kidolgozását és véglegesítését. A nemzeti auditrendszerek képviselői és a Bizottság kicserélték a Covid19-világjárvány idején az auditprogramjaik végrehajtása során szerzett tapasztalataikat, az azonosított bevált gyakorlatokra összpontosítva.

2019-ben és 2020-ban az állatok szállítás közbeni védelmével foglalkozó tagállami nemzeti kapcsolattartó pontok hálózata három alkalommal ült össze, hogy megvitassa a szállítás ellenőrzéséhez használt állatjóléti mutatókkal, az el nem választott borjak szállításával, a nem uniós országokban található pihenőhelyekkel, a szélsőséges hőmérsékleten történő szállítással és az állatok állatszállító hajókkal történő szállításával kapcsolatos kérdéseket. A nemzeti kapcsolattartó pontok 2020-ban befejezték az állatszállító hajókról szóló hálózati dokumentum aktualizálását.

A Covid19-világjárvány első hulláma során a hálózat fontos szerepet játszott az információcsere annak elkerülését célzó koordinálásában, hogy a kijárási korlátozások miatt feltartóztassák az állatszállító teherautókat a nemzeti határátkelőhelyeken.

A Bizottság – annak érdekében, hogy segítse a tagállamokat a rendszer gyengeségeinek kezelésében – létrehozott két munkacsoportot: az egyik a növényvédő szerek összetételének elemzésével, a másik a növényvédő szerekhez kapcsolódó végrehajtással foglalkozik. Több mint 20 tagállam képviselői vettek részt a növényvédő szerek összetételének elemzésével foglalkozó munkacsoport ülésén, valamint a növényvédő szerekhez kapcsolódó végrehajtással foglalkozó munkacsoport három ülésén, amelyeket a Bizottság 2019-ben szervezett. Mivel a peszticidek fenntartható használatáról szóló irányelv értékelése nagyobb prioritást élvez, a növényvédő szerek engedélyezésével és összetételének elemzésével foglalkozó munkacsoportot áthelyezték a Bizottság növényvédő szerek engedélyezésével foglalkozó szakpolitikai egységéhez, a növényvédő szerekhez kapcsolódó végrehajtással foglalkozó munkacsoportot pedig megszüntették.

2019 májusában a Bizottság megszervezte a peszticidek fenntartható használatáról szóló irányelvvel és a növényvédő szerekhez kapcsolódó végrehajtással foglalkozó munkacsoport együttes ülését, amelyen egy integrált növényvédelemről szóló műhelytalálkozóhoz kapcsolódóan a közös érdeklődésre számot tartó kérdésekkel foglalkoztak. A műhelytalálkozó célja az volt, hogy a „Jobb képzés a biztonságosabb élelmiszerekért” program keretében megrendezett, integrált növényvédelemmel kapcsolatos tanfolyamok során szerzett tapasztalatokra építve segítse a tagállamokat az integrált növényvédelem mezőgazdasági üzemek általi végrehajtásának értékelésében. 2019 novemberében a peszticidek fenntartható használatáról szóló irányelvvel foglalkozó munkacsoport együttes ülést tartott az agrár-környezetvédelmi statisztikákkal foglalkozó munkacsoporttal, amelynek keretében a kölcsönös érdeklődésre számot tartó – különösen a hasznosabb harmonizált kockázati mutatók kidolgozásával kapcsolatos – kérdésekkel foglalkoztak. 2020-ban a peszticidek fenntartható használatáról szóló irányelvvel foglalkozó munkacsoport egyik ülésére novemberben került sor, amelynek keretében a peszticidek fenntartható használatáról szóló irányelv 2019 végén megkezdett értékelésének és felülvizsgálatának technikai szempontjaira összpontosítottak.

2020 decemberében a peszticidek fenntartható használatáról szóló irányelvvel foglalkozó munkacsoporton keresztül felkérték a tagállami illetékes hatóságokat, hogy adjanak visszajelzést a lehetséges jövőbeli szakpolitikai alternatívákról. 2020 decemberében szerződést írtak alá az irányelv értékelésének és az esetleges felülvizsgálatához kapcsolódó hatásvizsgálat alátámasztására szolgáló külső tanulmány elkészítésére. Előkészítő munkát végeztek továbbá a Bizottság által az érdekel felek számára 2021 januárjában megrendezendő távoli rendezvény, valamint e kezdeményezés kapcsán 2021 januárjában induló online nyilvános konzultáció/(„Ön

mit gondol? Mondja el!") tekintetében. További részletek a Bizottság minőségi jogalkotással foglalkozó honlapján[35] találhatók.

[35] A nyilvános konzultáció ütemterve és eredményei.

7.2.
Jobb képzés a biztonságosabb élelmiszerekért

A „Jobb képzés a biztonságosabb élelmiszerekért” a Bizottság képzési kezdeményezése, amely az élelmiszerekre, takarmányokra, állategészségügyre és állatjólétre, növényegészségügyre és növényvédő szerekre, ökológiai gazdálkodásra és a földrajzi eredettel kapcsolatos rendszerekre (OEM/OFJ/HKT) vonatkozó uniós szabályok végrehajtásának javítására irányul. E kezdeményezés kulcsszerepet játszik a hatósági ellenőrzések hatékonyságának és megbízhatóságának javításában, valamint az uniós jogszabályokkal kapcsolatos ismeretek terjesztésében. A Bizottság által végzett ellenőrzések segítenek meghatározni a képzési igényeket.

A kezdeményezés 2019–2020-as időszakra vonatkozó programja sok szakmai témát ölelt fel, és számos, a hatósági ellenőrzési rendszerek szempontjából különösen fontos ülést foglalt magában. Ezek közé tartoztak a következők:

- auditrendszerek és belső ellenőrzés,
- az uniós állat- és növényegészségügyi jogszabályok végrehajtása,
- élelmiszercsalás és élelmiszer e-kereskedelem,
- a hatósági ellenőrzésekről szóló rendelet,
- betegségek kitörésére való felkészültség és azok kezelése, az uniós auditokhoz (nemzeti szakértők számára) nyújtott támogatás, valamint
- uniós áttekintő jelentések.

2020-ban műhelytalálkozót szerveztek az ajánlások nyomon követésével kapcsolatban.

2019-ben és 2020 márciusáig a tagállamokban 200 tanfolyamot szerveztek; 2020 márciusában ugyanis a megjelenő Covid19-világjárvány miatt minden személyes tanfolyamot fel kellett függeszteni. 2020-ban e szerződéseket úgy módosították, hogy lehetőség szerint virtuális képzést biztosítsanak, és mostantól minden új szerződés tartalmaz virtuális tanulási komponenst is.

A „Jobb képzés a biztonságosabb élelmiszerekért” kezdeményezés keretében 2020 folyamán fokozatosan bevezették az online képzést a virtuális tantermek és a „Jobb képzés a biztonságosabb élelmiszerekért” képzéseken (**BTSF Academy**) keresztül

elérhető e-learning modulok segítségével. A kezdeményezés bővíti e-learning kínálatát, és a meglévő modulokat lefordítja a legtöbb hivatalos nyelvre, hogy a lehető legnagyobb közönség számára elérhetővé tegye a képzési anyagokat, bármi is történjen a jövőben. Az akadémia a meglévő képzési források tárházát is rendelkezésre bocsátja, amelyet a tagállamok és nem uniós országok tisztviselői egyaránt igénybe vehetnek.

További részletekért lásd a BTSF 2019. évi éves jelentését.

Következtetések

Az EU átfogó jogszabályokkal rendelkezik, hogy a termelőtől a fogyasztóig terjedően minimálisra csökkentse a biztonsági kockázatokat és a meg nem felelési problémákat. A hatósági ellenőrzésekről szóló tagállami éves jelentésekből kiderül, hogy a nemzeti hatóságok továbbra is ellátják feladatukat, azaz nyomon követik és ellenőrzik, hogy az élelmiszerláncban részt vevő vállalkozások eleget tesznek-e a vonatkozó uniós követelményeknek, és ha ez nem, jogérvényesítési intézkedéseket hoznak.

Az éves jelentések formanyomtatvány-mintájának bevezetése elősegíti a tagállami hatósági ellenőrzésekre vonatkozó összehasonlítható információk és adatok gyűjtését a teljes uniós agrár-élelmiszeripari lánc mentén.

Ez a jelentés és az azt kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentum ezeket az összehasonlítható adatokat a 2020-as évre vonatkozó uniós szintű statisztikákhoz állítja össze. Ezek az adatok idővel lehetővé teszik az ellenőrzésekkel és a meg nem felelési problémákkal kapcsolatos tendenciák azonosítását. A 2020 tekintetében a 26 országra vonatkozó statisztikai adatok azt mutatják, hogy 16,8 millió gazdasági szereplőt vontak hatósági ellenőrzés alá, és a nemzeti hatóságok több mint 4 millió hatósági ellenőrzést végeztek e gazdasági szereplőkkel kapcsolatban. Ezen ellenőrzések alapján mintegy 655 000 meg nem felelési problémát azonosítottak, ami 388 000 közigazgatási szankció kiszabásához és közel 13 000 igazságügyi intézkedés alkalmazásához vezetett.

Mivel első alkalommal használták a formanyomtatvány-mintát, nem minden tagállam tudta az összes adatot az előírt formátumban benyújtani. Az éves jelentés elkészítésére vonatkozó bizottsági iránymutató feljegyzés követése tovább javítaná a szabadon kitölthető szövegdobozokban megadott információk összehasonlíthatóságát.

Az e jelentést kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentum részletesen ismerteti a tagállamok által végzett hatósági ellenőrzéseket, valamint az élelmiszer- és takarmányjogi, az állategészségügyi és állatjóléti, a növényegészségügyi és a növényvédő szerekre vonatkozó uniós követelményekkel kapcsolatban végzett bizottsági ellenőrzéseket. Ezen ellenőrzések eredményei azt mutatják, hogy a tagállamok rendelkeznek a szükséges ellenőrzési rendszerekkel, és általánosságban az élelmiszer- és takarmánybiztonsággal és az egészséges uniós belső piaccal összeegyeztethető megfelelőségi szintet biztosítanak. A bizottsági ellenőrzések egyes tagállami ellenőrzési rendszerekben hiányosságokat tártak fel, és rámutattak, hogy a nemzeti ellenőrzési rendszerek esetében van még mit javítani.

Az auditajánlások rendszeres bizottsági nyomon követése általánosságban azt mutatja, hogy a nemzeti hatóságok megfelelő korrekciós intézkedéseket hoznak a feltárt hiányosságok kezelésére.

A nemzeti hatóságokkal partnerségben dolgozó Bizottság továbbra is támogatja tagállamokat abban, hogy a hálózatokon és a „Jobb képzés a biztonságosabb élelmiszerekért" kezdeményezésen keresztül folyamatosan javítsák hatósági ellenőrzési rendszereiket.

2020-ban a Covid19-világjárvány miatt bevezetett korlátozások kihívások elé állították a nemzeti hatóságokat és a Bizottságot az ellenőrzési tervük végrehajtása terén. A nemzeti hatóságok a személyzeti létszámot és az erőforrások szűkösségét is megemlítették annak okaként, hogy miért nem hajtották végre maradéktalanul a tervezett programjukat. A korlátozások miatt az ellenőrzések elvégzése során a távoli eszközöket is többször igénybe vették. E technológiák értékesnek bizonyultak, és célszerű lenne ezeket jobban megvizsgálni.